

МУЛАРД – ПТИЦЯ МАЙБУТНЬОГО

Нині вітчизняне м'ясне птахівництво швидко розвивається і нарощує потужності завдяки вирощуванню переважно курчат-бройлерів та індиків. Але існують ще декілька видів с/г птиці, які б могли не тільки розширити спектр споживання м'ясної продукції, а й створити нові аграрні підприємства, кооперативи фермерів та переробників і взагалі нові робочі місця.

Юрій Бондаренко,
доктор біол. наук,
В'ячеслав Попсуй,
канд. с.-г. наук,
Сумський
національний
аграрний
університет
(Україна)

Передусім, це стосується водоплавної птиці: гусей та качок. Сьогодні рідко яке аграрне підприємство вирощує гусей, але, приміром, 20–30 років тому майже кожне господарство в Роменському районі Сумської області вважало гарним тоном тримати поголів'я улюбленої багатьма українцями птиці. А качині ферми й птахофабрики для відгодівлі каченят-бройлерів були в кожній області країни.

На жаль, відновлення вітчизняного промислового птахівництва з початку 2000-х років не зачепило ці галузі. Інвесторів насамперед відлякував обмежений попит на качине м'ясо через його занадто високу жирність і, відповідно, калорій-

ність. Були й інші причини технологічного й комерційного характеру. Наприклад, практично зникли і не відновилися самостійні птахозабійні підприємства. Тому вирощуванням товарної водоплавної птиці в країні займається порівняно невелика кількість птахопідприємств та численна кількість селянських господарств.

Витривалі та невибагливі качки

Однак технологічна й селекційна модернізація у світі не пройшли повз гусей та качок. Приміром, спочатку в Європі кроси білих пекінських качок почали витісняти породи іншого домашнього виду мускусної качки (*Cairina moschata*),

Мулардів можна вирощувати як великими партіями у промислових умовах, так і невеликими групами в фермерських та присадибних господарствах

а тепер поширюється відгодівля гібридної птиці — мулардів. Це пояснюється переважно смаковими особливостями й хімічним складом м'яса цих птахів, що походять із Південної Америки, а також їхніми унікальними технологічними властивостями.

Індокачка (ще одна назва мускусних качок) майже невибаглива до зовнішнього середовища, витривала, має хороший імунітет, обходиться без води для плавання. Самці деяких порід досягають маси в 6 кг, а самки — 3–3,5 кг. Але хімічний склад і смакові характеристики м'яса значно відрізняються від качок євразійських порід, що походять від дикої крякви (*Anas platyrhynchos*). М'ясо за забійними характеристиками наближене до цих порід, але за хімічним складом ліпше. Жиру в тушці не 39, а 23%, а протеїну не 16, а 19%. Тобто майже стільки, як у молодняку курей та індиків. Загальна маса чистого м'яса червоного кольору, вища, аніж у інших порід качок, і до того ж не має специфічного присмаку, який з'являється у водоплавних птахів.

Ще ліпшими технологічними характеристиками відрізняються муларди, або класичні міжвидові гібриди, отримані у Франції шляхом схрещування високопродуктивних батьківських ліній мускусних і материнських пекінських качок. Схрещування двох генотипів дало змогу виправити недоліки цих порід та поєднати найкращі риси в їхніх потомках. Так, мускусні качки повільно ростуть, мають виражений інстинкт насиджування, але їхнє м'ясо має вищу якість, а пекінські — більш плідні, масивні, втім, мають схильність до ожиріння. Нащадки першого покоління, каченята-муларди, характеризуються високою енергією росту й доброю збереженістю. Їх можна вирощувати як великими партіями у промислових умовах, так і невеликими групами в фермерських та присадибних господарствах.

Технологічні особливості птиці

М'ясо мулардів дуже смачне, темне на вигляд і нагадує смак яловичини. Воно високотехнологічне: можна тушити, коптити, консервувати, використувати для фаршу тощо, оскільки воно більш пісне, ніж у кросів пекінської породи. За даними фірми «Грімо», білі муларди кросу CF15 у 12 тижнів (84 доби) мають середню передзабійну живу масу 4,2 кг. Витрати корму на 1 кг приросту живої маси становлять 2,53 кг, тоді як у вихідних ліній вони більші (мускусні — 2,75 кг, пекінські — 2,60 кг).

Слід також відзначити інші технологічні особливості мулардів: селезні більші за качок на 12–20%, а не вдвічі, як у мускусних качок, а у разі використання примусової відгодівлі (коли качок садять у ящики, накривають, не дозволяючи вставати, і досхочу годують кукурудзою) маса печінки — сировини для делікатесного паштету «Фуа-гра» — після 24 контрольних примусових годівель становить 500 г і більше.

За виробництва у промислових масштабах жирної пташиної печінки в Європі наразі широко використовують саме мулардів, а не гусей, як раніше. Їх можна відгодувати значно швидше (за два тижні) і з меншими витратами кукурудзи, та й тушка птиці не є побічною продукцією, а легко реалізується. Середня вага тушки — 2,5–3,5 кг, філейної частини — 760–810 г. Наразі м'ясо цієї гібридної птиці перебуває на піку популярності у багатьох країнах Європи. Але варто знати, що це птиця одного покоління: вилупилася — виросла — забила і з'їли! Крім дієтичного м'яса й цінної печінки, з кожної голови під час забою можна додатково отримати близько 150 г природного утеплювача — пухопір'євої сировини для легкої промисловості.

Як вирощувати, чим годувати

На жаль, потомства муларди давати не можуть, оскільки міжвидові гібриди майже завжди стерильні. Тому оголошення про продаж каченят породи мулард зонайменше — неточні: породні особливості характеризуються підтриманням притаманних ознак протягом кількох поколінь, а муларди — гібриди першого покоління. Каченят часто ще називають «мулатка» — білі, як пекінська качка, а на голові — чорна пляма. Це ознаки більш поширеного в Україні кросу СН 15, завезеного з Угорщини. Хоча насправді оперення гібридів буває різноманітного забарвлення.

Ця птиця спокійна, чистоплотна та непередлива. Гібридні каченята мають високу резистентність до хвороб і майже не потребують вакцинації. Каченята невибагливі й адаптуються до різних технологій вирощування: від великогрупової промислової до органічної. Варіабельні підходи забезпечують передзабійну середню масу мулардів на рівні 4,0–4,2 кг, але в різні терміни вирощування (інтенсивний — 84 дні, напівінтенсивний — 120 днів, екстенсивний — 150 днів).

У будь-якому разі за вибору ступеня інтенсивності технології варто враховувати вартість кормів та їхню доступність. Наприклад, коли є велика кількість дешевих зерновідходів, екстенсивне вирощування може бути більш економічно доцільним.

За будь-якого варіанта вирощування в перший місяць життя каченят годують досхочу п'ять разів на добу повнораціонним гранульованим стартовим комбікормом. В окремій годівниці має бути чистий пісок, дрібний гравій, крейда, шкаралупа яєць. Така комплексна годівля забезпечує середню масу місячних мулардів на рівні 1,2—1,3 кг із витратами корму 2,4 кг на голову.

За інтенсивного (сухого) типу виробництва мулардів продовжують годувати до кінця вирощування повноцінним ростовим гранульованим комбікормом промислового виробництва, який містить 18% сирого протеїну, 295 ккал у 100 г корму, 6% сирій клітковини, 1,2% кальцію, 0,8% фосфору і 0,4% натрію. Зелені корми та відходи столу виключають або дають у невеликій кількості (50—100 г/гол./день).

Напівінтенсивний тип вирощування й годівлі (напівволога мішанка) дає змогу значно більше використовувати місцеві корми рослинного та тваринного походження (150—200 г/гол./добу). При цьому поступово, до 100-го дня вирощування, роблять заміну стандартного ростового комбікорму на власноруч приготовлену і більш дешеву кормосуміш із подрібненої пшениці, кукурудзи й соняшникової макухи у співвідношенні 1:1:1. Цю кормосуміш використовують до кінця відгодівлі каченят.

За екстенсивного типу годівлі (волога мішанка) перехід на власну трикомпонентну кормосуміш, яка повністю замінює стандартний ростовий ком-

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Хвостик Віктор Павлович, доктор с.-г. наук, провідний науковий співробітник Державної дослідної станції птахівництва НААН України:

— Нині актуальним є зацікавлення фермерів, потенційних інвесторів, покупців у виробництві та споживанні здорової екологічно чистої їжі. У цьому контексті є доречним аргументовано інформувати потенційних виробників качиноного м'яса про ефективність технології відгодівлі французьких мулардів для виробництва органічного м'яса. Рентабельність відгодівлі качиних міжвидових гібридів на екопродукцію, за економіко-аналітичними розрахунками, залежно від конкретних умов господарювання в Україні, коливається в межах 10–40%. Наразі в Україні розроблено проект програми інноваційної перебудови птахівничої галузі — «Розвиток фермерського і присадибного качківництва». Кінцева мета цієї програми — до 2026 р. наростити виробництво дієтичного м'яса мулардів до 56 тис. т/рік, що дасть змогу повністю ліквідувати дефіцит качиноного м'яса на внутрішньому ринку і частину біологічно повноцінної продукції, після її сертифікації, реалізувати в країни Євросоюзу.

бікорм, відбувається на 75-й день вирощування. Крім того, цей тип годівлі дає змогу згодовувати мулардам велику кількість місцевих кормів рослинного (подрібнена зелень кропиви, люцерни, кабачки, морква, варена картопля) і тваринного (варена риба, молюски, равлики, дощові черв'яки, комахи та ін.) походження (300—350 г/гол./день). Стартовий і ростовий комбікорм для гібридних каченят за складом та поживністю не відрізняється від стандартної повнораціонної кормосуміші для качок (ГОСТ ПК 21-2), яку можна виготовити власноруч (див. табл.).

Тож, звісно, постають питання, як же розводити мулардів і де їх придбати

На жаль, генетичний матеріал цієї птиці в Україні завозять переважно у вигляді каченят або яєць для інкубації. Під час купівлі мулардів звертайте увагу на зовнішній вигляд каченят та вимагайте документів про їхнє походження і ветеринарне благополуччя. Отримати каченят-гібридів відносно складно, і тому батьківські стада в Україні поки що нечисленні. Як існу, здорову птицю французької генетики можна придбати у племінному заводі ТОВ «Колосія», Закарпаття, та в ТОВ «МУЛАРД УКРАЇНА», м. Ковель. Розраховувати на те, що ви самотужки зможете розводити і забезпечувати себе м'ясом та яйцями й одночасно оновлювати поголів'я качок, з першою покупкою мулардів не доводиться. Це окремий серйозний інноваційний напрям бізнесу, який потребує ґрунтовних знань та набутих навичок. Але його варто розпочинати і поширювати в Україні за прикладом Франції та сусідів зі східноєвропейських країн. ■

Рецепт стартового і ростового комбікормів для мулардів (%) та загальні затрати на 1 голову

Компоненти	Типи комбікорму для інтенсивної відгодівлі	
	стартовий (2,4 кг/гол.)	ростовий (9,4 кг/гол.)
Кукурудза подрібнена	10	23,2
Пшениця подрібнена	43,3	39
Ячмінь без плівок подрібнений	15	6
Макуха соняшникова	9	15
Дріжджі кормові	5	3
Соевий шрот	8	6
Рибне борошно	8,5	6
Крейда, вапняк або ракушняк	1,2	1,8
Вітамінно-мінеральний премікс	1	1
У раціоні міститься		
Волога, %	12,5	12,5
Сира клітковина, %	6	5,8
Сирий протеїн, %	18,5	16,8
Сирий жир, %	6,3	5,6
Обмінна енергія, ккал	310	295
Метіонін + цистин	0,77	0,68
Лізін	1	0,87
Кальцій	1,1	1,1
Фосфор	0,77	0,65